

LAUTTASAAREN YHDYSKUNTA

Lauttasaari kuului Helsingin pitäjään, jonka kunnallisessa elämässä sillä ei ollut ratkaisevaa osuutta kaukaisen sijaintinsa ja vähäisen asukaslukunsa vuoksi. Saaren kunnallinen elämä vilkastui huomattavasti, kun se liitettiin vuonna 1920 perustettuun Huopalahden maalaiekuntaan, johon kuuluivat Lauttasaaren ohella Munkkiniemen yhdyskunta, Pasila ja Haaga (muutui vuonna 1923 kauppalaksi).

Lauttasaaren kunnallisena järjestysmuotona oli taajaväkinen yhdyskunta, käsite, joka oli liitetty Suomen lainsäädäntöön vuonna 1898 (asetus 15.6.1898, lainmuutokset 1919 ja 1931). Asetuksen mukaan voitiin tiheästi asutuille paikkakunnille valita oma valtuusto ja hallintolautakunta, vahvistaa erityiset järjestyse-, rakennus-, terveydenhoito- ja paloesäännöt sekä myöntää verotusoikeus hallintokustannusten rahoittamiseksi ilman, että kyseisiä paikkakuntia tarvitsi erottaa niistä maalaiekunnista, joihin ne kuuluivat. Senaatin päätös Lauttasaaren muodostamisesta taajaväkiseksi yhdyskunnaksi annettiin asetuksella jo 5.7.1917, mutta yhdyskunnan toiminnan alkaminen lykkääntyi aina vuoteen 1920, koska Helsingin maalaiekunta ei ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin asian kehittämiseksi. Vasta Huopalahden maalaiekunnan kunnanvaltuusto vahvisti yhdyskunnalle ohjesäännön.

7.12.1921 pidettiin ensimmäiset yhdyskuntaa koskevat vaalit, joissa valittiin yhdyskunnanvaltuutetut. Valtuuston puheenjohtajina toimivat seuraavat henkilöt: Einar Behr (1922-1923), Yrjö E. Rainio (1924-1930), K.H. Nyman (1931-1933), Harry H. Sandström (1934-1936) sekä K.A. Linnos (1936-1945).

Liikenneyhteyksien ratkaiseminen oli yhdyskunnan tärkeimpiä ongelmia. Vuonna 1914 toimintansa aloittanut lauttaliikenne ei enää vastannut jatkuvasti kasvaneen liikenteen vaatimuksia. 6.9.1929 yhdyskunnan valtuusto asetti siltakomitean tutkimaan mahdollisuuksia sillan rakentamiseksi Lauttasaaren ja Helsingin kaupungin välille. Sillan rakentaminen sai saarelaiosten kannalta onnellisen ratkaisun, kun se liitettiin Jorvaksen tien rakennussuunnitelmaan. 20.12.1935 silta ja saaren halki kulkeva tie avattiin liikenteelle.

Lauttasaari oli saanut asemakaavan jo vuonna 1913, jolloin Lauttasaaren kartanon silloinen omistaja Julius Tallberg tilasi sen arkkitehti Birger Brunilalta saaren järjestämiseksi huvilakaupungiksi. Yhdyskunnan valtuusto hyväksyi kyseisen asemakaavan vähäisin muutoksin 23.4.1934. Sitä täydensi Vattuniemen asemakaava vuodelta 1939.

12.3.1935 asetettiin rakennuslautakunta ja 18.4.1936 täytettiin rakennustarkastajan virka. 17.9.1935 asetettiin vesijohtokomitea ja valtuusto päätti 16.11.1936 vesi- ja viemärijohtojen rakentamisesta saarelle. Lauttasaaren palojärjestys hyväksyttiin 10.12.1935 ja samalla asetettiin palolautakunta. 23.11.1932 saatiin terveydenhoito-ohjesääntö ja 17.12.1934 terveydenhoitolautakunta.

Päätös taajaväkisistä yhdyskunnista edellytti järjestysohjesäännön antamista. 4.10.1926 valittiin komitea laatimaan sääntöehdotusta, mutta lukuisten valtuustokäsittelyjen jälkeen ehdotus lykättiin 4.5.1932 toistaiseksi. Varsinaista järjestysohjesääntöä ei saatukaan Lauttasaarelle laadittua, vaan väliaikaisina säännöksinä toimi Huopalahden kunnanvaltuuston Lauttasaarelle hyväksymä numerointijärjestelmä (22.4.1921).

Helsingin kaupungin kasvaessa tulivat alueliitokset ajankontaisiksi. 5.10.1944 valtioneuvoston päätöksen mukaisesti koko Huopalahden maalaiskunta, Lauttasaaren yhdyskunta mukaanluettuna, tuli 1.1.1946 lähtien kuulumaan Helsingin kaupunkiin.

Lähteenä käytetty: Sirgurd Stenius, Lauttasaaren kirja

Yrjö Harvia, "Helsingin esikaupunkiliitos I